

2013. С.54-65. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: e-learning.kubg.edu.ua/.../Л.В.%20Козак%20%.

5. Мельник А. О., Кук Т. Інтернаціоналізація вищої освіти // А.О. Мельник, Т. Кук. – Вісник КНУТД спецвипуск Серія «Економічні науки». – 2017. – с.31-41.

УДК 371.026

Будякова О.Ю., к.е.н.
Куріленко А.О.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ВИЗНАЧЕННЯ КОМПЕТЕНЦІЇ ТА КОМПЕТЕНТНОСТІ В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ

Національна доктрина розвитку освіти України у ХХІ столітті визначила, що головною метою української системи освіти є створення умов для розвитку та самореалізації кожної особистості, забезпечення високої якості освіти випускникам середньої та вищої школи [1]. Переважна більшість педагогів-науковців та освітян-практиків переконані, що підготовка фахівців у будь-якій сфері повинна здійснюватися на новій концептуальній основі в рамках компетентнісного підходу. Визначення категорій компетентного підходу в освіті полягає в розумінні понять компетенції та компетентності, які є доволі розповсюдженими та всебічно розглянутими, але при цьому не мають однозначного характеру.

В науковій літературі зустрічаються різні визначення понять компетенції та компетентності в галузі освіти. С. Боднар вважає, що «Компетенція – це здатність розв'язувати проблеми, що забезпечуються не лише володінням готовою інформацією, а й інтенсивною участю розуму, досвіду, творчих здібностей учнів» [2, с. 9], а «...компетентність – це здатність особистості діяти. Але жодна людина не діятиме, якщо вона особисто не зацікавлена в цьому. Природа компетентності така, що вона може проявлятися лише в

органічній єдності з цінностями людини, тобто в умовах глибокої особистісної зацікавленості в даному виді діяльності» [2, с. 9]. Також є визначення, що «компетенція включає сукупність взаємозв'язаних якостей особи (знань, умінь, досвіду) і є відчуженою, наперед заданою соціальною вимогою (нормою) до освітньої підготовки учня, необхідної для його якісної продуктивної діяльності в певній сфері» [3]. А в сфері освіти від дає таке визначення освітньої компетенції як «сукупність взаємозв'язаних смислових орієнтацій, знань, умінь, навичок і досвіду діяльності учня по відношенню до певного кола об'єктів реальної дійсності, необхідних для здійснення особисто і соціально значущої продуктивної діяльності» [3].

Термін «компетенція» використовується також для позначення інтегрованої характеристики якості випускника, є категорією результату освіти у вигляді досвіду чотирьох типів: досвіду пізнавальної діяльності, зафіксованого у формі знань; досвіду здійснення відомих способів діяльності у формі умінь діяти за зразком; досвіду творчої діяльності у формі умінь приймати ефективні рішення в проблемних ситуаціях; досвіду здійснення емоційно-ціннісних ставлень у формі особистісних орієнтацій.

Українські вчені по-різному тлумачать поняття компетентності. Найбільшого поширення набуло визначення компетентності як «сукупності знань і умінь, необхідних для ефективної професійної діяльності: вміння аналізувати, передбачати наслідки професійної діяльності, використовувати інформацію» [3]. І.В. Родигіна підкреслює головну особливість компетентності як педагогічного явища, а саме, «компетентність – це не специфічні предметні вміння та навички, навіть не абстрактні загальнопредметні мисленнєві дії чи логічні операції (хоча, звісно, ґрунтується на останніх), а конкретні життєві, необхідні людині будь-якої професії, віку, сімейного стану – взагалі будь-якій людині» [4, с. 32-33].

Поняття компетентності ширше за поняття знання, вміння, навички; воно містить їх у собі (не йдеться про компетентність як про просту суму «знання – вміння – навички»). Компетентність – інтегрований результат освіти, що, на

відміну від функціональної грамотності, дозволяє розв'язувати цілий клас задач; на відміну від навички є усвідомленою (передбачає етап визначення мети); на відміну від уміння є здатною до перенесення (пов'язана з цілим класом предметів впливу), удосконалюється не шляхом автоматизації та перетворення на навичку, а шляхом інтеграції з іншими знаннями, уміннями, навичками; через усвідомлення загальної основи діяльності зростає компетентність; на відміну від знання існує у формі діяльності (реальної чи мисленнєвої), а не інформації про неї. Крім того, компетентність співвіднесена з ціннісними і смисловими характеристиками особи, має практико-орієнтовану спрямованість. Оскільки компетентність є основою діяльності, тому структуру поняття компетентності можна зіставити із структурою діяльності, до складу якої входять компоненти: усвідомлення потреби, формування мотиву, вибір способу здійснення діяльності, перелік дій, виконання дій. Усвідомлення потреби і формування мотиву вимагає від людини певної ерудиції для усвідомленого вибору того, що може задовольнити потребу. Для виконання операції суб'єкт повинен мати певні уміння і навички. Тому до структури компетентності входять знання, пізнавальні та практичні уміння і навички, мотивація, ставлення, цінності та етичні норми, емоції та вольові зусилля.

Аналіз понять “компетенція” та “компетентність” дає підстави зробити такі висновки: компетенція – деяка відчужена, наперед задана вимога до підготовки особи (властивості або якості, потенційні здатності особи), наперед задана вимога щодо знань та досвіду діяльності у певній сфері; компетентність – це інтегративне утворення особистості, що інтегрує в собі знання, уміння, навички, досвід і особистісні властивості, які обумовлюють прагнення, здатність і готовність розв'язувати проблеми і завдання, що виникають в реальних життєвих ситуаціях, усвідомлюючи при цьому значущість предмету і результату діяльності. “Компетентність” є системним поняттям, що має свою структуру, рівні, функції, своєрідні характеристики, властивості. Компетентним можна стати опановуючи певні компетенції та реалізуючи їх у досвіді конкретної діяльності [5, с. 86].

Література

1. Мельник А. О. Стан та перспективи вищої освіти в Україні / А. О. Мельник, Т. Кук, А. С. Сапян // Вісник Київського національного університету технологій та дизайну. Серія Економічні науки. – Спецвипуск. – Київ: КНУТД, 2018. – С.228-238.
2. Бондар С. Компетентність особистості інтегрований компонент навчальних досягнень учнів // Біологія і хімія в школі. – 2003. – № 2. – с. 8-9.
3. Новий тлумачний словник української мови(у трьох томах). том 1, А – К / Укладачі: В.В. Яременко, О.М. Сліпушко. – Київ, Вид-во «АКОНІТ», 2006. – 926 с.
4. Родигіна І.В. Компетентнісно орієнтований підхід до навчання. – Х.: Вид. група «Основа», 2005. 96 с. – (Б-ка журн. «Управління школою»; вип. 8(32)).
5. Будякова О. Ю. Зарубіжний досвід прогнозування попиту ринку праці в контексті розвитку вищої освіти / О. Будякова, Н. Заріцька // Вісник КНУТД. Спецвипуск. – Київ : КНУТД, 2018. – С.86-98. – Режим доступу до ресурсу: https://er.knutd.edu.ua/bitstream/123456789/10185/1/EOEMIR2018_P086-098.pdf.

УДК [354.1:336.1][378]

Махнарилов Ю.В., к.е.н., доцент
Якубівський Б.А.
Київський національний університет
технологій та дизайну

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ БЮДЖЕТНИХ ФІНАНСІВ У ЗВО

Державне фінансування освіти можна розглядати як капіталовкладення держави в майбутнє нації [4]. Насправді, освітня діяльність в Україні у значній мірі фінансується за рахунок державного бюджету. Нормативно-правовими актами передбачено контроль та аудит бюджетних фінансів з боку спеціально визначених організацій. Перелік цих організацій (рис. 1) та їх повноваження і